

Commentaar op het consultatiedocument door PJM van Diepen RA

Ik ben een betrokken accountant met een brede werkervaring. Zowel in de audit-omgeving ligt mijn ervaring (start van de carrière), maar eveneens in de adviessfeer, het accountancy-onderwijs en nu als accountant in business. Ik heb het "Consultatiedocument Accountancy" gelezen dat is gepubliceerd door het Ministerie van Financiën in samenwerking met de AFM en NBA en wil vanuit mijn betrokkenheid bij het beroep en de ontwikkeling daarvan graag een reactie geven. Onderstaand wordt onder verwijzing naar de vraagnummers ingegaan op de consultatievragen. Het is mijn doel waar dat mogelijk is zo kort mogelijk te antwoorden.

1

Mijn visie is dat een geloofwaardiger uitvoering van het beroep noodzaak is. Naast het op peil houden en door ontwikkelen / moderniseren van de auditvaardigheden moeten daarom de onafhankelijkheidswaarborgen versterkt worden. Gezien de aantasting van het vertrouwen in de onafhankelijkheid van de accountant en het maatschappelijk belang dat de onafhankelijkheid goed is gewaarborgd, is dit een noodzaak.

2

Ja

3

Om te starten met een maximum, bijv. van 30%, is een praktische maatregel. Het zou wellicht in situaties genuanceerder kunnen, maar het voordeel van het stellen van een % scheidt duidelijkheid naar het maatschappelijkverkeer en is toetsbaar.

4

Ja eens. Deze lijsten zijn concreet, misschien niet volledig. Hoeft ook niet. Begin maar eens met deze lijsten en evalueer dit na een paar jaar waarbij in de wet een mogelijkheid wordt ingebouwd om dmv AMvB de lijst uit te breiden. Uiteraard kan de beroepsorganisatie dit ook doen.

5

ja eens

6

Beoordelen B opstellen	C
overige verklaringen etc.	A
Feitenonderzoek	B
Juridische dienstverlening	B
Overig advies etc.	C
Fiscaal advies	C

7

Criterium voor beantwoording van de voorgaande vragen is het gewenste onafhankelijkheidsniveau voor de wettelijke controle geweest.

8

De auditcommissie omdat dit onderdeel is van het toezichthoudend orgaan in de gecontroleerde organisatie.

9

Nee. Het is heel onverstandig om verschil te maken, want dat zou de indruk in het maatschappelijk verkeer kunnen wekken dat onafhankelijkheid zich op een glijdende schaal mag bewegen.

10

Andere zakelijke relaties dan die verbonden aan de audit en daaraan nauw gerelateerd acht ik niet toelaatbaar. Dit tast de onafhankelijkheid (in schijn) aan.

11

Nee, in principe niet. Dit geeft de schijn van verwevenheid / aantasting dus van de onafhankelijkheid. Een ondergrens zou gemaakt kunnen worden voor bijvoorbeeld deelname in de kosten op een lager niveau dan 10% van de evenementkosten. Sponsoring van bijv. een voetbalclub die door het kantoor ook gecontroleerd wordt, heb ik altijd als zeer ongewenst beoordeeld. (Ajax – BDO). Hoe moet de gewone leek of tribune klant dit snappen. Bij menig “verstandige leek” heb ik ook een cynisch lijkende glimlach waargenomen.

12

Niet meer dan 10% van een evenement en gepaste reclame-uitingen.

13

Nee, de indruk moet niet gemaakt worden dat er een glijdende schaal voor de onafhankelijkheid bestaat. Het lijkt mij wel dat kantoren die geen wettelijke controles uitvoeren ruimere mogelijkheden krijgen voor sponsoring, uitingen etc.. Zodra echter de wettelijke controlemarkt wordt betreden dienen de regels strikter te zijn.

14

Nee, ik denk dat het niet efficiënt is. Er zijn al forse waarborgen in de wet en beroepsreglementering ingebouwd en daarnaast houdt de AFM toezicht en beheert het vergunningensysteem met daaraan gekoppelde sanctionering bij disfunctioneren.

15

Niet nodig. Niet dat er geen joint audits zouden kunnen bestaan, maar die zouden moeten bestaan vanwege efficiency overwegingen. Wel moet dan een verplichting bestaan om één partij de lead-partij te laten zijn. Twee of drie kapiteins op een schip werkt niet.

16

7 Jaar past voorlopig prima. Dit geeft voldoende tijd om in de controle te groeien en vervolgens ook tijd aan de gecontroleerde om te profiteren van de controle-efficiency die hiermee gepaard gaat.

17

Nee. Toezicht op de juiste toepassing van de Code Corporate Governance dekt de lading. Een verplichting tot aanbesteding van de controle minimaal eens in de zeven jaar zou een praktisch alternatief zijn. De gecontroleerde onderneming kan dan indien gewenst, dit gelijk op laten lopen met de normaal geplande partnerrotatie binnen het lopende contract met een accountantskantoor.

18

Een minimale termijn van 4 jaar zou mij redelijk lijken. Eerst moet de accountant namelijk kennis verkrijgen van de organisatie om vervolgens, in daaropvolgende jaren, dit om te zetten in nog efficiënter controleren en wellicht verbeteren van de interne beheersing die ten goede komt aan het inzicht in de jaarrekening. Daarbij is de gecontroleerde en de accountant gebaat, maar zeker ook het maatschappelijk verkeer. De controle moet immers van voldoende kwaliteit zijn en voorkomen moet worden dat er door toe te staan voor kortere perioden een accountant aan te stellen OOB worden

verleidt te gaan shoppen dwz zoeken naar de goedkoopste. Een hoog risico op onredelijke prijsdruk zou ontstaan met risico's voor de controlekwaliteit en daarmee maatschappelijke risico's.

19

Ja. Op dit vlak geen onderscheid maken. Voor alle wettelijke controles dezelfde regels. Met die duidelijkheid is het maatschappelijk verkeer gebaat.

20

Het zal logisch zijn dat ik dit niet nodig vind. Het systeem moet zo worden opgezet dat joint audit alleen ontstaan als oplossing die het meest efficiënt is. Alle wettelijke controles moeten gewoon voldoende effectief zijn en daaraan voegt een verplichting tot joint audit niets toe.

21

Nee. De auditcommissie zou dit meer moeten doen, maar in tegenstelling tot de genoemde aanbevelingen van de NBA vind ik dat de raad van commissarissen uiteindelijk het orgaan moet zijn waar de eindverantwoordelijkheid voor beslissingen ligt. De commissie is maar een commissie van de raad van commissarissen net zoals er andere commissies (kunnen) zijn. De auditcommissie moet niet een nieuw officieel orgaan van de gecontroleerde worden die de onderneming kan binden.

22

Ik kan mij niet in alle aanbevelingen vinden en heb het volgende commentaar:

Het lijkt mij dat in het verlengde van het bovenstaande dat het bestuur en de raad van commissarissen het contract van de accountant voor akkoord moeten tekenen, gehoord de auditcommissie.

Voorts lijkt het mij niet juist dat de auditcommissie zich met de inhoud van de controle gaat bemoeien. Dat is het primaat van de accountant die de controle opzet en uitvoert. Wel kan de auditcommissie inzage vragen in de opzet van het plan waarna in overleg wellicht bijstelling plaatsvindt. De accountant moet aanspreekbaar blijven op de bijstelling. Ook hier dus het primaat en de eindverantwoordelijkheid voor de inhoud bij de accountant.

Het is terecht dat het functioneren van de accountant periodiek wordt geëvalueerd en dat de criteria hiervoor transparant zijn. Nog belangrijker is het dat de resultaten van de evaluatie in een dossier voor de raad van commissarissen komen. Dit dossier zou toegankelijk moeten zijn voor de AFM zodat bij disfunctioneren ook duidelijk kan zijn waar verantwoordelijkheden (mogelijk) liggen.

Ik zie het nut niet van de melding door de accountant van de uitkomsten van controles door de AFM. Als er iets van belangrijke aard is aan te merken op de uitgevoerde controle van de onderneming, kan de AFM dit zelf melden aan de raad van commissarissen. Het is immers een conclusie van de AFM zelf. Rechtstreekse melding door de AFM is een kortere duidelijker lijn, die ook in het maatschappelijk verkeer als logischer wordt ervaren. Van belang is dan wel uit te werken wat een "opmerking van belangrijke aard" is. Hierover kan de AFM een bijdrage in het debat leveren.

23

Verder dan de rol hiervoor bij 22, hoeft de rol van de AFM niet te gaan. Wel zou een verplichte melding door de accountant bij de AFM kunnen plaatsvinden van de aanvaarding van de wettelijke controles. Het is voor de AFM gemakkelijk te toetsen aan de registers van vergunningen of hierin iets misgaat en actie te ondernemen.

Transparantie

22

Transparantie over de kwaliteit draagt zeker bij, maar het is aan de opdrachtgever om waarde te hechten aan uitingen van de kantoren over hun kwaliteit. Opdrachtgevers dienen dit zelf te onderzoeken

23

Laten de kantoren eerst maar eens een begin maken om toetsbaar transparant te zijn in hun missie en beleid en daarnaast toetsbaar te publiceren over hun inspanningen om de kwaliteit en onafhankelijkheid van het kantoor op peil te houden. Aangezien accountants zelf experts zijn in toetsing en waardering van informatie zouden via de NBA hiervoor voorstellen ontwikkeld kunnen worden.

24

Ja zelfs dmv contract verplicht en tijdig, immers de opmerkingen zijn "relevant". Dit neemt mijn eerdere standpunt bij (ingesprongen) punt 22 niet weg.

25

Ja. Dit is immers een openbaar belang

26

Elk kantoor dat wettelijke controles verricht zou dezelfde verplichtingen moeten hebben. Voor vrijwillige controles kan dit vrij gelaten worden, maar er zou via de beroepsorganisatie sterk op aangedrongen kunnen worden om in de geest van de verplichtingen bij de wettelijke controles te handelen.

27

Ja

28

Het kantoor zou toetsbaar moeten communiceren over de getroffen waarborgen

29

Nee. Daarvoor is de AFM de geschikte partij.

30

Ja. In principe wel al zullen de verplichtende voorschriften zich moeten beperken tot het gebied van de wettelijke controles. In het resterende gebied kan door de beroepsorganisatie worden aangedrongen hetzelfde met nadruk toe te passen. Het zal echter niet altijd praktisch toepasbaar zijn vanwege schaalgroottes van controle cliënten en kantoren.

31

Niet aan derden. Wel aan toezichthouders van de onderneming en wettelijk daartoe aangewezen toezichthouders van de overheid.

32

Als in de regels, dwz de wet en daarbij bijv. door algemene maatregel van bestuur en beroepsvoorschriften, verankerd is wat de waarborgen zijn tav onafhankelijkheid, levering van diensten, vergoedingen ed. kan dit voldoende duidelijk zijn. Andere informatie voegt daar dan niets meer aan toe. Verplichte documentatie van materialiteit in het controledossier die de materialiteit en reikwijdte behandelt, de schattingen etc. is zo'n maatregel.

Wel voegt het m.i. iets toe als bij de accountantsverklaring wordt vermeld dat in het bestuursverslag en het verslag van de raad van commissarissen zaken uit de managementletter naar hun aard juist zijn weergegeven. Verder kan de accountant bij de verklaring aangeven (zonder daar dieper op in te gaan) welke andere onderwerpen ook in het verslag aan de raad van commissarissen aan de orde zijn gesteld.

33

Mogelijk zou naast het bovenstaande ook een korte samenvatting gegeven kunnen worden van de controleaanpak en –uitvoering

34

M.i. past dit niet bij de rol van de in een wettelijke controle acterende accountant. Dit zou meer passen bij de (auditcommissie van de) de raad van commissarissen. De accountant kan hen hierbij bijstaan.

35

Nee in principe niet, maar in het verlengde van het kader van de dynamisering van jaarrekening controle zou (wetenschappelijk) onderzoek gedaan kunnen worden, naar de dynamisering van het doen van accountantsmededelingen waaronder de accountantsverklaringen en de noodzaak daartoe in de verre en naaste toekomst.

36

Ja.

37

Het zou de duidelijkheid naar het maatschappelijk verkeer ten goede komen als er altijd een mededeling wordt geplaatst. Deze kan positief zijn, maar er ontstaat dan nooit onduidelijkheid. De accountant heeft naar het commentaar gekeken, vindt er wat van en het maatschappelijk verkeer kan daar kennis van nemen.

38

Ja. Het zou goed zijn eerst eens met deze onderwerpen te beginnen in de rapportage en ruimte te laten ook andere onderwerpen daaraan toe te voegen. Het zou dus een minimum positie kunnen zijn en deze kan worden geëvalueerd en mogelijk vanwege maatschappelijke verschuivingen na verloop van tijd worden aangepast.

39

Voorlopig zou ik de controleplicht niet aanpassen. De controle heeft een kwaliteitsslag nodig en die wordt nu gemaakt.

Uitbreiding van de controlevraag zou aan de markt overgelaten kunnen worden, tenzij na verschuivingen nieuwe maatschappelijke belangen tot controle worden vastgesteld. Dan zou er een nieuw element onder de controleplicht kunnen worden toegevoegd. Een opening daartoe kan in de wet worden ingebouwd door ruimte te laten om dmv Algemene Maatregel van Bestuur dit te kunnen aanbrengen.

40

Dit zou een positieve ontwikkeling zijn. Wel zou het van belang zijn in specifieke gevallen goed vast te stellen welke nationale toezichthouders betrokken zijn en vast te leggen welke als de “lead organisatie” gaat functioneren.

41

Het organiseren van het toezicht op internationale netwerken en het coördineren van het toezicht zoals beschreven bij 40.

42

De NBA heeft aan het consultatiedocument een toelichting meegegeven aan de leden. Onder het kopje "MKB ontzien" wordt gesteld dat het huidige debat het accountantsberoep in brede zin raakt en het risico meebrengt dat voorgestelde maatregelen etc. ...

Dat het huidige debat het accountantsberoep in brede zin raakt onderschrijf ik. Misschien is daarmee juist een conclusie terecht dat voorgestelde maatregelen ver moeten reiken. De oorzaak van de kredietcrisis koppelen aan het disfunctioneren van de financiële sector is wel een belangrijke reden, maar niet de enige reden die noopt tot veranderingen in de accountancybranche. Er is meer aan de hand geweest. Voor de crisis waren er al diverse (grote) schandalen waar m.i. ook terecht vraagtekens zijn gezet bij het functioneren van de accountants.

Om het bereik van de `veranderingen van uit Brussel` af te bakenen tot de wettelijke controles is volstrekt logisch. Ook past het toezicht op de controleur (de accountant bevoegd tot het doen van de wettelijke controles) dat onder regie van de AFM plaatsvindt. Misschien moet het begrip MKB dan maar eens opnieuw gedefinieerd worden. Het kan nu eenmaal niet anders dan dat de maatregelen gelden voor alle wettelijke controles. Je kunt het bedrijfsleven opsplitsen in de grote, middelgrote en kleine onderneming zoals het Burgerlijk Wetboek doet. Als we nu eens afspreken dat met MKB alle ondernemingen worden bedoeld die in het BW-begrip "kleine ondernemingen" worden aangeduid, wordt het al een stuk overzichtelijker. Dat zijn honderdduizenden bedrijven in Nederland en die bedrijven maken heel veel gebruik van accountants, maar ook van belastingadviseurs en administratiekantoren. Juist deze groep accountants moet worden ontzien. De rest moet gewoon, net zoals de andere accountants, goed controleren maar ook steviger dmv reglementering gecontroleerd worden. Dat hebben we nodig voor het maatschappelijk verkeer, om schandalen als in het verleden zoveel mogelijk te voorkomen of, zo die er zijn, die in te dammen. Daar vaart het beroep accountant / auditor wel bij. Als het MKB vindt dat dit begrip ook de middelgrote ondernemingen omvat dan zit er maar één ding op: accepteren dat het anders wordt voor een deel hiervan.

2

In het zelfde document worden 5 punten genoemd ter versterking van de onafhankelijkheid. Vier daarvan zijn redelijk goed te meten en dus te toetsen. Mooier gezegd "te toetsen aan vooraf afgesproken normen".

Het punt drie, een verbod op commerciële prikkels bij de wettelijke controles, is dit niet. Dat moet verder expliciet gemaakt worden. Wat zijn nu die commerciële prikkels? Het kan zeer ruim of erg eng worden geïnterpreteerd. Definieer daarom een norm.

3

Er wordt nogal eens gedacht dat roulatie ver moet gaan. Controlerende kantoren zouden zelfs na een bepaald aantal jaren moeten rouleren bij OOB's.

Is al eens geanalyseerd in hoeverre een roulatie aanbevelenswaardig is bij het toezicht onder de AFM. Ook dit zou wellicht om zelfde redenen bijdragen aan vertrouwen in het maatschappelijk verkeer en vertrouwen bij de accountantskantoren in kwaliteit en rechtvaardigheid.